

I slott og slum

Erindringer

Anna Hannevik

Oslo 1999

**Til Guds ære
og til minne om mine foreldre
oberstlt. Ingvald Hannevik
og fru May født Thompson**

**«Gi akt på årene fra slekt til slekt.»
(5 Mos 32,7)**

SVERIGE

Aldri i mine villeste fantasier hadde jeg forestilt meg at jeg skulle få oppgaven som leder for Frelsesarmeen i Sverige. En gang i min ungdom hadde jeg vært på speiderleir i Sverige, på Bankeryd-lägrät, og det var en god opplevelse. Bankeryd-lägrät var herlig. Men det var mange år siden. Siden jeg hadde vært internasjonalsekretær for Europa i fire og et halvt år, var det kanskje naturlig med et oppbrudd. Men faktum er at jeg godt kunne ha tenkt meg å fortsette med arbeidet til jeg skulle pensjoneres fire år senere.

Men den gang ei. En person nevnte for meg mulighetene av en framtidig arbeidsoppgave som noen offiserer hadde snakket om seg imellom. Mitt navn kom inn i bildet, og det ble sagt: «Henne måste ni spara för Sverige». Og Sverige ble det! Med frykt og beven tok jeg imot oppgaven. Jeg har aldri bedt om å få slippe en oppgave – heller ikke denne gang. Lykkeligvis følte jeg at jeg kjente til en del av det som var på gang i Sverige. I embeds medfør hadde jeg besøkt Sverige flere ganger, og alltid hatt et godt samarbeid med kommandør Sven Nilsson som jeg nå skulle etterfølge. Kommandør Nilsson lanserte for øvrig uttrykket «Från Hanna til Anna». Det var nemlig Hanna Ouchterlony som begynte Frelsesarmeen i Sverige den 28. desember i 1882, en dag som i den svenske kalenderen registreres som «Menlösa barns dag». Egentlig var det en ganske passende dag for en bevegelse som Frelsesarmeen å begynne virksomheten på. Armeen i Sverige fikk en meget god start. Men siden Hanna Ouchterlonys tid hadde det vært bare mannlige ledere, og da jeg kom til mitt kontor på hovedkvarteret i Östermalmsgatan i Stockholm, hang alle de 21 mennene på rad og rekke i glass og ramme. Jeg kunne sannelig følt meg liten.

Det ble en god start på fire arbeidssomme og krevende år, med mange velsignelser, gode opplevelser og erfaringer. Velkomstrunden til alle divisjonene ledsaget av sjefsekretæren, oberst Lennart Hedberg og fru Ingvor, ble en festreise. Etter mitt første år i Sverige fikk Hedberg farvel. Han ble utnevnt til leder for Frelsesarmeen i Danmark, og både han og fru Ingvor gledet seg til oppgaven og utfordringen. Hvem skulle så gå inn som min nærmeste medarbeider? Det ble oberst Göte Lindgren. Han var utrettelig i arbeidet på tross av at han ikke var robust til helse. Ved siden av arbeidsinnsatsen hans, vil jeg aldri glemme julaftenene jeg som enslig fikk tilbringe sammen med Eine og Göte Lindgren og deres familie.

Inspirasjon og strategi

Inspirerende mottoer og slagord fra år til år var ikke alltid lette å finne. Men vi kom fram til

noen som ble til inspirasjon under årets løp: «Jag behövs – Du behövs – Gud behövs». Et annet år var mottoet: «Gud kan». Til årets motto skulle man gjerne lage en plakat som skulle anspore og inspirere. Da årets motto «Gud kan» ble lansert, inviterte vi en kunstner til å utarbeide ideen til en illustrerende plakat. Dette var en kunstner som hadde gjennomgått programmet for avvenning av alkoholisme ved Kurøn behandlingshjem i Adelsø. I takknemlighet til Gud og Frelsesarmeen tok han imot invitasjonen og laget utkastet til en sterkt talende plakat: hender som var bundet sammen av lastens lenker. Men Gud brukte sin himmelske knipetang til å klippe over lenkene og frigjøre mennesket. Året etter var mottoet «Med Kristus inn i framtiden».

I en av mine artikler til inspirasjon for vårt folk, ikke lenge etter at jeg var kommet til Sverige, skrev jeg:

«Mitt håp for tiden som ligger foran oss er -

Mer bønn

Bønn kan forandre så mye. Bønn er aktivitet. Bønn skal føre til handling og forandring. La oss be i enerom og i fellesskap, og la oss ha flere bønnenetter!

Mer arbeid

Det er mange oppgaver som venter på den enkelte kristne og på kirken. Det handler om å utbre Guds rike. La oss ikke bare være opptatt av å «bøte våre garn», men la oss kaste dem ut for å fange fisk. Det er viktig å se etter at garnet er i orden, men så må vi bruke det slik det var tiltenkt.

Mer målrettet virksomhet

Det kreves innsats i Guds rike.

Et mer intensivt arbeid blant barna

Tenk om vi kunne være mer oppfinnsomme når det gjelder å innby barn til Guds hus! Det er mange fine ting vi kan finne på for å interessere og engasjere barn. Så mange vokser opp i hjem uten kristen undervisning. Vi må ikke beholde det glade budskap om Jesus for oss selv, men føre det ut til alle.

Etiske normer

Betydningen av samlivsformer basert på de bibelske normer er viktig. Ekteskapet og respekten for hverandre og for kristen seksualmoral må forkynnes. I samtale og undervisning må etiske emner løftes fram.

Høyere livskvalitet

Livet må fylles med meningsfylt innhold. Livet skal ikke bare leves, men oppleves.

Mer kjærlighet

«Skal jeg være min brors vokter,» er det noen som undres. Ja, vi er til for hverandre, for å holde av og oppmuntre hverandre. Vi skal ta hånd om mennesker, og gjennom vår kjærlighet til Gud lede dem til kjærlighetens Gud.

Større omtanke

Å ta hånd om samfunnets små og utstøtte har helt fra Frelsesarmeens første dager vært noe av vårt formål. Vi er kalt til å verne om hele mennesket: legeme, sjel og ånd.

Sosialtjenesten har fremdeles en sentral rolle i vår gjerning i Guds navn.

Mer bibellesning og mer bibelforkynnelse

Mennesker søker. I Bibelen er det retningslinjer. Der kan man finne ut hvordan man skal leve, hva som er rett og galt. Vi må tolke Bibelens sannheter etter Guds vilje. Vi må gi mer tid til Guds Ord og hjelpe hverandre å leve etter Ordet.»

Initiativ

Noe vi virkelig var i stand til å gjennomføre, var å gi forlagsvirksomheten en oppsving. Det var en stor glede at mange bøker ble produsert i disse årene. Noen av Frelsesarmeens «moderne» klassikere ble utgitt, så som «Hur din kår kan växa», «Vi behöver helgon», og nytt opplag av William Booths «I Mörkaste England og Vägen Ut». Dette siste var i forbindelse med markeringen av Socialtjänstens 100-årsfeiring. «Alla Dagar Nära» ble tittelen på den store andaktsboken, en fin produksjon med både nye andakter av nålevende mennesker og bidrag fra avdøde ledere, som nå ble trykt på nytt. Bakerst i boken er det en liste over bibelord som er nyttet i andaktene. «Ljus över vägen» var en samling historiske taler som ble holdt av Catherine Booth. Så var det en hel rekke småbøker i serien «Angeläget», som omtalte bønn, bibellesning, sjelesorg med barn, å forberede et evangelisk felttog osv. Ja, det var spennende med denne produktive perioden, men ganske travelt for litteratursekretæren, major Rolf Roos, og hans stab.

Et av de siste prosjektene i bok-produksjonen var min oppfordring til general Erik Wickberg om å gi ut en samling av sine taler og tekster. Dette var Wickberg ikke uvillig til, og han gikk i gang med å sortere og renskrive, godt assistert av fru Eivor. Det ble boken «Uppdraget».

Reiser i nord og sør, øst og vest, var spennende og slitsomt, men svært så viktig. Viktig for meg å bli kjent med folk og forhold, og viktig for folk å vite at deres leder var interessert i å møte dem og være sammen med dem. Övre Norrland, der jeg sammen med divisjonssjefen, major Berth Jacobsson, bilte fra sted til sted, fra korps til korps, og en vakker høstdag fikk skue Lappporten i all sin prakt, er opplevelser man sent vil glemme. Påske i Malmö, tradisjonen tro, med forende møter og store forsamlinger. Ansvar for år etter år å skulle forkynne budskapet var en utfordring.

Sosialarbeidets hjem og institusjoner lå mitt hjerte nær. Ikke alltid var det like lett å forhandle med myndighetene. Trendene i den offentlige tankegang vekslet, og

plutselig skulle man ikke få tilskudd lenger til et arbeid som var godt i gang.

Min første vinter i Stockholm var veldig snørrik. Mange hjemløse hadde det vondt. «Hva gjør vi for dem?» spurte jeg sosialsjefen. Da var det vi åpnet våre provisoriske hattherberger, og en del av våre korps stilte opp og tok imot de hjemløse. Aftensmat og frokost ble servert, og en madrass å ligge på ble tilbudt. «Hva kommer det av at det er slik stillhet, ro og orden i deres nattherberge i motsetning til hos oss i kommunen,» ville en myndighetsperson vite.

En kveld jeg besøkte et av våre provisoriske nattherberger, sa en gruppe menn som sto ved inngangen til meg: «Du kommer ikke inn, for her er det fullt!» For frelsessoldater å få gjøre noe for sine medmennesker, bokstavelig talt, viste seg å være av stor verdi i korpsene. Jeg var stolt av alle dem som stilte opp.

Samarbeidspartnere

En av våre gode venner i Länsstyrelsen i Stockholms Län, Kurt Nilsson, ga gode råd og ble en hjelpsom medspiller når det gjaldt lovverket. Han ønsket også å se hva vi gjorde og hvordan vi hadde innrettet oss i vårt provisoriske hjelpeprogram for de bostedsløse i vinterkulden. Uanmeldt kom han til nattherberget, og fikk samme svar som jeg hadde fått noen kvelder før av gjestene ved døren: «Her er det ikke plass til flere, det er fullt.» Men han fikk lov å passere, og vandret omkring og iakttok uten å gjøre seg kjent for noen. Da han var på vei ut, var det en som kom løpende etter ham og sa: «Du må endelig stanse. Vi skal se å få et sted for deg å sove.» Han ble så rørt over denne genuine omsorg at han måtte fortelle historien til meg. Så denne hendelsen har jeg fått fra hans egen munn. Det viste seg at det var løytnant Maud Fennvik som var vakthavende «engel» den kvelden.

«Frälsningsarmens Råd» med prinsesse Christina fru Magnusson som formann, var et rådgivende organ som møttes regelmessig. Flertallet av medlemmene skulle fortrinnsvis ikke tilhøre Frelsesarmeen. Men de var levende interessert i virksomheten. De møtte opp, og vi hadde fruktbare og givende samtaler. Blant rådsmedlemmene var bankdirektør Bert Ekengren, radioredaktør Bo Anker, greve Oscar Bernadotte av Wisborg, militærgeneral Carl-Erik Almgren, fru Maj-Britt Lindquist, professor Edgar Borgenhammar, ambassadør Anne Marie Sundbom, general Erik Wickberg og kommandør Sven Nilsson. Sekretær for rådet var oberst William Larsson, og etter hans død major Leif Andersson.

Frälsningsarmens Sangbok var et gedigent prosjekt som det tok mange år å gjennomføre. Dette delvis på grunn av at man i økumeniske kretser hadde besluttet å skape en felles sangbok til gudstjenestelige sammenkomster, sykehus og institusjoner. Tanken var nok god, men det ble et møysommelig arbeid. Til slutt ble man enige om den

økumeniske delen av den felleskristelige salmeboken. Det ble sangene fra nr. 1 til 325. Deretter kunne Svenska Kyrkan, Frälsningsarmen og alle andre kirkesamfunn tilføye sine egne sanger og gi ut boken.

Dette gigantarbeidet var godt i gang da jeg kom til Sverige. Jeg kjente til det, for kommandør Sven Nilsson orienterte meg i London om hele prosjektet med søknad om godkjenning fra Det Internasjonale hovedkvarteret. Jeg fikk tilsendt store bunker med sangark. Det var interessant å gå gjennom det hele og gi støtte til prosjektet. Endelig i 1990 kom vår gedigne Sångbok ut. Et enormt arbeid var nedlagt av sangbok-komiteen, og det ble en praktfull bok; den første siden 1959. Med stor glede skrev jeg i forordet til boken: «Denna nya utgåva av Frälsningsarmens Sångbok utges til Guds Ära och som hjälp i den andliga tjänst salvationister är kallade att utföra över hela vårt land...»

Forkynnelse og sjelesorg

Forkynnergjerningen har alltid ligget mitt hjerte nær. Det ble mange prekener og stor møtevirksomhet. En glede var det når botsbenken ble benyttet. Det var alltid om å gjøre å gi en innbydelse til bønneplassen. Den er ikke bare sentral i alle våre møtelokaler, men er av stor betydning. I alle lokaler i Sverige er botsbenken i rød fløyel eller rødt stoff, stilrent og enkelt. Det var vakkert, innbydende og «hellig». Å be med en sjel ved botsbenken var en personlig rikdom. Unge og eldre fikk jeg be med, ektefeller og enkeltpersoner. Majken Johanssons behov av å be ved botsbenken var kjent. Hennes navn er kjent av alle i Sverige, og det vakte stor oppsikt da hun ble frelst og sluttet seg til Frelsesarmeen. Poeten og frelsessoldaten hadde sin spesielle, personlige kamp å kjempe, og ofte gikk jeg stille fram og ba sammen med henne ved bønneplassen, – et hellig sted med hellige minner.

Et av de fotografier jeg setter mest pris på, er bildet av en knelende kvinne ved stortrommen på Sergels torg under et kongressmøte. Det var kommandør Ron Cox, stabssjefen fra London, som var vår spesielle gjestetaler ved den kongressen. Som skikk var, ledet feltsekretæren, oberstlt. Lewi Högberg, møtet på Sergelstorg. Jeg fikk plutselig en innskytelse og sa til ham. «Gi en appell og få satt fram musikkorpsets tromme midt i ringen.» Så gjorde han, og en søkende sjel knelte der. Spontant gikk jeg fram for å be med vedkommende. En fotograf var på pletten og knipset et bilde som siden ble gjengitt verden rundt. Dette var i vår moderne tid, men det var bare en gjengivelse av det som gikk for seg hele tiden under Frelsesarmeens første årtier – og som fremdeles skjer. I Afrika er det for eksempel helt vanlig at noen kommer og kneler ved stortromma i et friluftsmøte.

En helt annen historie er «Slaget ved Sergels torg» da jeg var internasjonal sekretær og besøkte Sverige noen år tidligere for å være hovedtaler ved kongressen i

Stockholm. «Slaget» er levende beskrevet av oberstlt. Otto Brekke i hans bok «Halleluja-trompeten». Mens jeg talte om fred i en fredløs verden, braket det løs en veldig kamp mellom iranere av ulike oppfatninger om sitt hjemland. De to leirene tørnet sammen i en voldsom kamp. Frelsessoldatene gikk i mellom inntil politiet innfant seg. Det var en utrolig opplevelse midt under et gatemøte.

Det var julaften og fast takst at vi samlet oss på 6. korps til julefeiring. «Alle» var velkomne. «Mannen med nattserken» var fast gjest på samlingene julaften. Nesten alle kjente denne gatens original. På Frelsesarmeen følte han seg hjemme. Etter måltidet ble han spurt om han ville synge for oss. Han tok fram fra sine diverse plastposer et harmonium, og til eget akkompagnement sang han med klokkeren stemme en vakker sang, denne storvokste mannen. Jeg var målløs! Gatens menn og kvinner var alltid kjære for meg.

Styrer, råd og prominente personer

Men jeg glemmer heller aldri de mange gode kontakter med betydningsfulle personer i samfunnet og i økumeniske styrer og råd. Styret i Svenska Bibelselskapet var inspirerende. Likeså styret i Svenska Ekumeniska Nämnden. Erkebiskop Werkström ble en god venn, likeså misjonsforstander Walter Persson i Svenska Missionsförbundet, Birgit Karlsson i Svenska Baptistsamfundet, og mange, mange fler. Det var i Sverige jeg møtte Nelson Mandela, Dalai Lama og mange andre interessante mennesker. Når jeg nevner alle disse navnene, er det ikke først og fremst fordi de er kjente personligheter, men fordi det var en glede å representere Frelsesarmeen og presentere dem for vår bevegelse.

Blant de forholdsvis mange prominente personer som besøkte Sverige under mine år der, var Pave Johannes Paulus II. Den store og høytidelige økumeniske gudstjenesten i Uppsala Domkirke vil sent glemmes. Det var en ære å ta del med skriftlesning, og å være med i prosesjonen inn sammen med andre kirkeledere. Vi var samlet i våpenhuset, bak noen skjerm Brett. Det var dårlig med siderom ved inngangen til Domkirken. Dette medførte at også Hans Hellighet Paven sto i et hjørne av samme rom og ble påkledd sine gevanter av to av sine medarbeidere. Tilfeldigvis løftet jeg blikket og så bort på paven et kort sekund. I samme øyeblikk ble det øyekontakt, – og han blunket til meg!

Vadstena kloster ble jeg introdusert til gjennom vår egen major Bertil Wallberg. Søstrene der var et fint eksempel på «gudsfrykt med nøysomhet». Ved et spesielt tilfelle da jeg trengte litt ro og hvile, reiste jeg til Vadstena og bodde hos søstrene en uke i stillhet. Det ga ro i sjel og sinn.

En fargerik biskop var i tjeneste i Stockholm da jeg kom til Sverige. Biskop Krister

Stendahl hadde i mange år vært prestelærer i USA, men ble kalt hjem for å betjene dette høye embedet. Sikkert hadde man nok ikke regnet med hvor uhytidelig Stendahl kunne være. Men jeg fant ham forfriskende og lett å komme i kontakt med. Biskop Stendahl og jeg forrettet sammen i et bryllup – til glede for oss begge. Det var to av våre felles protegeer som hadde funnet hverandre, og vi var begge glade fordi de ville ha et kirkelig bryllup.

I likhet med tidligere år holdt Svenska Bibelselskapet offentlig årshøytid den 15. mars 1987. Høytidsmøtet ble holdt i Slottskyrkan med sang og foredrag. H. M. Kong Carl Gustav som er Svenska Bibelselskapets høye beskytter, var til stede sammen med dronningen. Etter høytidsmøtet var det middag for styret, som kongen og dronningen også hadde takket «ja» til. Middagen ble holdt i Frelsesarmeens City Hotel i Stockholm. Det ble av den årsak min plikt å være vertinne og ha Hans Majestet til bords. Det ble et festlig måltid og en stilig servering som man var lovlig stolt av! Kaffen ble drukket i salongen, og der hadde jeg gleden av mitt første personlige møte med dronning Silvia.

Det var en stor ære og glede å bli invitert til middag på slottet, en uforglemmelig opplevelse. Der møtte jeg landshøvding (fylkesmann) Camilla Odhnoff. I sin ungdom var hun med i Frelsesarmeen gjennom speiderbevegelsen. Mens vi snakket sammen, kom en hoffdame bort til oss og ba meg bli med, for dronningen ville gjerne ha en samtale. Det ble en lang samtale med en dronning som var svært interessert i sosialt arbeid, ikke minst de handikappedes sak. Hun har hjerte for samfunnets minste.

Kvinnesak?

Presten Margit Sahlin, Sveriges store og betydelige kvinnelige forkjemper for kvinner innenfor teologien og kristenheten, ble en forfriskende kontakt. Da jeg lærte henne å kjenne, var hun pensjonert, men fremdeles en «kruttønne» av energi i sin formidling av Guds ord, sitt engasjement for at mennesker skal forstå sin sjels behov, og hennes merkesak, nemlig at kvinner i større grad skal få slippe til innen kirken – ikke nødvendigvis fordi de er kvinner, men fordi de er en del av helheten av Guds skaperverk og kan det de skal kunne i sitt yrke.

«Har du ikke måttet kjempe for det du har oppnådd?» sa Margit Sahlin til meg. «Nei,» måtte jeg innrømme, «jeg har aldri måttet kjempe for min egen del eller for å bli akseptert som kvinnelig leder i den kristne kirke. Men jeg har alltid forsøkt å finne fram til det potensiale som fantes i medsøstre som ville og kunne stille seg til disposisjon for større ansvar og tyngre byrder i lederansvar.»

Noen «kvinnesakskvinne» eller «rødstrømpe» hadde ingen interesse. Men å oppmuntre kvinner til å gå inn i ansvar de var kvalifisert til, var en viktig oppgave. I tiden som internasjonalsekretær for Europa møtte jeg en meget dyktig og intelligent kvinne i et

av landene i Europa. I samtale med henne følte jeg at hun dessverre var født for tidlig! Hun burde ha blitt leder for Frelsesarmeen i sitt land, det hadde hun taklet fint. Nå ble hun pensjonert fra stillingen som finanssekretær. Det var jo for så vidt en betydelig oppgave. Som pensjonert underviste hun på offisersskolen i sitt land i psykologi. Mangfoldet i hennes kapasitet var merkbar.

Dessverre har Frelsesarmeen, med all sin teori om likestilling, vært tilbakeholden med å slippe til kvinner i ledende posisjoner. Kvinner med integritet, innsikt og kunnskap. Heldigvis har likestillingen aldri vært dratt i tvil når det gjelder den viktigste av alle oppgaver, nemlig den å være korpsleder, det vil si være forkynner, sjelesørger og administrator av menigheten. Der har kvinner gjort en enorm innsats som det står respekt av.

En dag fikk jeg besøk av en pensjonert, tidligere leder av Armeen i Sverige, kommandør Harry Tyndal. Han kom forresten innom rett som det var, men denne dagen hadde han et spesielt ærend. Tyndal var et aktet medlem av Rotary. På det tidspunkt hadde Rotary International et prosjekt som gikk ut på å skaffe vaksine til bekjempelse av polio i utviklingsland. Spørsmålet var om Frelsesarmeen sammen med Stockholm Rotary kunne forestå en konsert i Blå Hallen (Rådhusets konsertsal i Stockholm) til inntekt for prosjektet. Etter rådslagning hadde jeg ingen innvendinger. Det syntes faktisk helt i tråd med Frelsesarmeens prinsipper. Konserten ble på alle måter en stor suksess. Som takk for hjelpen fikk jeg på vegne av Frelsesarmeen ta imot Rotary Internationals høye utmerkelse, Paul Harris-medaljen og diplom fra distriktsguvernør Aksel M. Murray.

Ved en festanledning hadde jeg överhovpredikant Hans Åkerhielm til bords. Jeg kjente ikke presten da, men i samtalens løp fortalte han meg om «Victorias Bönbok» som han hadde satt sammen, og som var utgitt av Hovförsamlingen, menigheten ved det kongelige slott hvor Åkerhielm var sogneprest. Det var et hyggelig bekjentskap. Ikke lenge etter vår middag sammen, fikk jeg en pakke i posten. Det var fra Hans Åkerhielm med «Victorias Bönbok», og dedikasjon «Til Anna Hannevik med varm hälsning från Hans Åkerhielm. Mars 1987.» Boken er tilegnet kongeparet og satt sammen av deres prest til hjelp for kongebarnas fostring i den kristne tro.

Privat foto: Borlänge Kår firar 100 år mars 1990

Fortsättning se Del 2

Copyright: Frälsningsarméns Arkiv, augusti 2012